

Goigs a la Mare de Déu del Portal

Els Prats de Rei

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: Plaça de Cal Font, s/n (08700 Igualada)
Emplaçament
Alçada: A l'arxiu de la Biblioteca Central d'Igualada..
608

Coordenades:

Latitud: 41.70552
Longitud: 1.54159
UTM Est (X): 378661
UTM Nord (Y): 4618109

Classificació

Número de fitxa 08170 - 116
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Objecte
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XVIII-XX
Autoria de l'element: Lletre i música: Pius Forn, prevere / Impremta: varies
Estat de conservació Bo
Protecció Física
Accés Restringit
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Titular: Biblioteca Central d'Igualada. Plaça de Cal Font s/n (08700 Igualada).

Fitxes associades:

[Santuari de la Mare de Déu del Portal](#)

[Imatge de la Mare de Déu del Portal](#)

Autoria de la fitxa Jordina Sales Carbonell

Data de registre de la fitxa: dl., 02/11/2020 - 01:00

Descripció

Es tracta d'una col·lecció de catorze fulls goigs i tres himnes conservada a la Biblioteca Central d'Igualada, que conté diferents edicions d'un text poètic que va variant, titulat: 'Goigs de nostra Senyora del Portal, patrona de la vila de Prats del Rey i sa comarca'; en un dels fulls es fa constar que la lletra i música dels goigs és del prevere Pius Forn. El títol s'ha transcrit aquí segons la normativa actual de la llengua catalana, però en els diferents fulls apareix escrit de maneres ortogràfiques diverses. Es tracta d'exemplars impresos sobre paper a una tinta (negre o blau) i per una sola cara, a excepció d'un dels fulls que té el seu revers imprès amb una Mare de Déu que ocupa bona part de la superfície. Cap dels fulls conté cap tipus de numeració ni de referència del tiratge.

Tots els fulls dels goigs presenten una estructura compositiva molt similar, amb variacions estètiques pel que fa a algunes decoracions i representacions: dins d'una orla, que pot ser de motius vegetals i florals o bé de sanefes a base de greques i altres motius geomètrics, en primer lloc es presenta el títol dels goigs a la capçalera; a continuació, s'ha gravat una representació de la Mare de Déu del Portal (que en els fulls més moderns és una fotografia de la imatge que presideix el seu Santuari) emmarcada dins d'un requadre i flanquejada per sengles àngels o bé dos craters amb ornaments vegetals; en els goigs més moderns, aquestes figures flanquejant la imatge s'han omès. A continuació, la lletra dels goigs pot aparèixer distribuïda en tres columnes (el més habitual) o en dues, en el primer cas separades per dos corondells consistents en dues senzilles i fines línies verticals, i en el segon cas separades per un sol corondell amb decoració molt elaborada; el text dels goigs es presenta igual en tots els fulls, salvant les variacions ortogràfiques pre-normatives abans assenyalades per al títol. Després de les dues o tres columnes que contenen els goigs pròpiament dits, apareix un 'Ave Maria, gratia plena' i un 'Dominus tecum'; a continuació, i per finalitzar, en dues o tres línies que ocupen tot l'ample de la orla, s'ha inclòs un 'oremus'. En alguns casos, la indicació del taller o estamper del full s'ha fet dins la mateixa orla, just a continuació de l'oremus, però en els altres casos aquesta referència es troba ja fora de l'orla.

Les seves cronologies oscil·len entre finals del segle XVIII i mitjan segle XX i es van imprimir a diversos tallers. Els fulls més antics, a Barcelona (Francisco Suria y Burgada; Tecla Pla Viuda) i Manresa (Ignasi Abadal), i els més moderns a Calaf (J. Oller) i a Igualada (Vidua i Fills d'Abadal; Joaquim Abadal; Mariano Abadal; N. Poncell).

Els fulls dels himnes estan impresos segons una estructura similar a la dels goigs, però les mides del paper són més petites i el text és més breu. Un es va imprimir a la impremta Roca de Manresa, un altre a la Oller de Calaf, i el tercer no conté cap signatura.

Observacions:

A la Biblioteca Central d'Igualada es conserven dos fulls originals (1907, 1940-1960), així com fotocòpies d'altres impressions del s. XIX, però no consta on són els originals a partir dels quals s'han fet les còpies.

Història

Aquesta col·lecció de full de goigs a la Mare de Déu del Portal fa referència a la veneració de que era objecte aquest verge al santuari homònim ubicat a la vila dels Prats de Rei. El que consta com a autor de la seva lletra i música en un dels fulls de mitjan segle XX, el prevere Pius Forn, era nascut a Prats de Rei l'any 1881 i fou organista a Calaf i autor dels seus cèlebres 'Pastorets de Calaf'. La versió de Forn és l'única d'autoria coneguda.

Els goigs són composicions populars de caràcter poètic, en forma de vers, per ésser cantades en actes religiosos (misses solemnes, aplecs, processons), que es van començar a popularitzar a partir dels segles

baix-medievals i moderns. En inici els goigs estaven dedicats sobretot a la Mare de Deu, però aviat es van fer extensius també a Crist i als diversos Sants.

El goig més antic conservat a Catalunya ('Ballada dels goigs de Nostra Dona en vulgar català a ball rodó') és del segle XIV i es troba inclòs al Llibre Vermell de Montserrat, però es tenen notícies indirectes de que en el segle XIII ja se'n cantaven. Al tractar-se de composicions de caràcter popular, eren bàsicament de transmissió oral i no és fins els segles XVI-XVII que es comencen a publicar massivament, a iniciativa de les respectives parròquies, per ser distribuïts de manera generalitzada entre els fidels. La costum continua encara avui.

Els goigs constitueixen una valuosa font d'informació històrica, etnològica i religiosa, ja que les lletres solen contenir llegendes, referències a festes, episodis històrics, descripcions d'oficis, mencions a edificis religiosos, etc.

Una completa col·lecció de goigs dels Prats de Rei és custodiada actualment a la Biblioteca Central d'Igualada, on en els últims decennis s'ha tingut cura d'efectuar una recopilació sistemàtica dels goigs de la comarca de l'Anoia sota la direcció i iniciativa de M. Teresa Miret i Solé.

Bibliografia

-BISBAL SENDRA, M. Antònia; MIRET SOLÉ, M. Teresa; MONCUNILL VIDAL, Conxa (2001): Els goigs a la comarca de l'Anoia, Ed. Fundació Salvador Vives i Casajuana, Barcelona, p. 217-222.

Enllaços d'interès:

<http://algunsgoigs.blogspot.com.es/search/label/Prats%20de%20Rei>

GOIGS DE LA VERGE DEL PORTAL

PATRONA DE PRATS DEL REY Y COMARCA

Puig que al cel doneu entrada
amb vostre empar maternal
*Sigueu la nostra advocada
Mare de Déu del Portal.*

Per a borrar la caiguda
d'Adam amb sa ofensa greu
a l'instant fou concebuda
la Mare del Fill se tén;
foreu Vos l'immaculada
salvadora del mortal.

Sigueu...

Amb perfums amorosida
com les roses d'un rosar
es desclouge vostra vida
des del bell instant primer:
estel de la matinada
amb claror celestial.

Sigueu...

Tingueren gran alegria
quan els àngels i pastors
cantaren a l'Establa
al vostre Fill sos amors
i d'Orient la cavalcada
que us portà preat regal.

Sigueu...

Vostres goigs prompte es tornaren
set espases de dolor
que al vostre pit us clavaren

V. Ave Maria gratia plena.

els turments del Redemptor;
que en vos no sigu vessada
aquella sang divina.

Sigueu.

Del peu mateix del Calvari
on Jesús fou sepultat,
detxant sols allí el sudari
mort com sol, ressuscitat;
rebet Vos en vostra estada
sa vista filial.

Sigueu...

Són els misteris de glòria
vostre premi meregut
i els fidels en fea memoria
implorant el vostre ajut
Vos al cel sou coronada
i sentada en tron real.

Sigueu...

Durant anys humil capella
i al portal del mur antic
foreu allí imatge bella
esperant el palau ric
d'aquesta església aixecada
amb amor reverencial.

Sigueu...

El dos de maig és la festa
vot d'amor i agraïment
per aquella crudel peste

que per Vos cessà al moment;
ens recorda tal diada
aquell favor especial.

Sigueu.

Quan la justícia divina
és cesa pel pecat
la vostra mà de regina
atura el braç enutjat,
guardant-nos de pedregada,
llamps i de tot altre mal.

Sigueu...

Si algun any ens amenaça
el flagell de sequedat
nostre poble acut en massa
demanant-vos pietat
i del cel altra vegada
reja la pluja que cal.

Sigueu...

Fou profanat vostre temple
durant la revolució,
a tan crim i mal exemple
Vos concediu el perdó;
Prats del Rey y la contrada
us invoquen sempre igual.

Sigueu...

Puig que al cel doneu entrada
amb vostre empar maternal
*Sigueu la nostra advocada
Mare de Déu del Portal.*

R. Dominus tecum.

OREMUS

Deus, qui de Beatæ Mariæ Virginis utero Verbum tuum, Angelo nuntiante, carnem suscipere voluisti: præsta supplicibus tuis ut qui vere eam Genitricem Dei credimus, ejus apud te intercessionibus adjuvemur. Per eundem, etc.

Amb Aprobació Eclesiàstica.

Lletra i musica de Pius Forn, Pere.

Imp. J. Oller-Calaf.